T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/339
KARAR NO : 2024/495
KARAR TR : 04/11/2024

ÖZET: Halk Eğitim Merkezi bünyesinde usta öğretici olarak çalışmaktayken emeklilik nedeniyle iş akdini sonlandıran davacının İş Kanunu'ndan kaynaklanan kıdem tazminatı ve diğer alacaklarının ödenmesi istemiyle açtığı davanın ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : S. K.
Vekili : N. A.
Davalı : Milli Eğitim Bakanlığı
Vekili : Av. L. A.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin 04/11/1991-31/07/2021 tarihleri arasında Vezirköprü Halk Eğitim Merkezinde usta öğretici olarak görev yaptığını, 01/05/2012 tarihinde iş akdinin emeklilik nedeniyle sona erdiğini belirterek, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere 20 TL kıdem tazminatı, 20 TL ihbar tazminatı ve 20 TL yıllık ücretli izin alacağının arabulucuya başvuru tarihinden itibaren işleyecek en yüksek mevduat faizi ile birlikte, davalıdan tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Vezirköprü 1. Asliye Hukuk Mahkemesi (İş Mahkemesi Sıfatıyla) 20/02/2023 tarih ve E.2022/58, K.2023/50 sayılı kararı** ile, davada idari yargı mahkemelerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 6100 sayılı Kanun'un 114 ve 115. maddeleri uyarınca, yargı yolunun caiz olmaması nedeni ile davanın usulden reddine karar vermiş, karara karşı tarafların istinaf kanun yoluna başvurması üzerine; Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi 25/01/2024 tarih ve E.2023/2409, K.2024/187 sayılı kararı ile istinaf başvurularının ayrı ayrı esastan reddine kesin olarak karar vermiş ve bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir :

"...657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 89. maddesinde "Her derecedeki eğitim ve öğretim kurumları ile Üniversite ve Akademi (Askeri Akademiler dahil), okul, kurs veya yaygın eğitim yapan kurumlarda ve benzeri kuruluşlarda öğretmen veya öğretim üyesi bulunmaması halinde öğretmenlere, öğretim üyelerine veya diğer memurlara veyahut açıktan atanacaklara ücret ile ek ders görevi verilebilir. Ücretle okutulacak ders saatlerinin sayısı, ders görevi alacakların nitelikleri ve diğer hususlar ilgili Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulunun kararı ile tespit olunur, hükümleri yer almaktadır.

Bu maddeye istinaden çıkarılan, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı kuramlarında sözleşmeli veya ek ders görevi ile görevlendirilecek uzman ve usta öğreticiler hakkında yönetmeliğin 5/2 maddesi uyarınca da, Uzman ve Usta Öğreticilerin 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 89 uncu maddesi uyarınca 02/12/1998 tarihli ve 98/12120 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan T.C.Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen ve Yöneticilerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Esaslarda belirtilen miktarda ek ders

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden phQMAVg - PgVSFRk - kRz25F1 - QJUl4I= ile erişebilirsin

görevi verilebileceği belirtilmiştir.

Görev konusu kamu düzenine ilişkin olup, mahkemece kendiliğinden dikkate alınmalıdır.

İş mahkemelerinin görev alanını hakim, tarafların iddia ve savunmalarına göre değil, 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 1. maddesini esas alarak belirleyecektir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, işçinin İş Kanunu kapsamında kalmaması halinde iş mahkemesine açılan davada, davanın esastan reddi usule aykırıdır. Dava dilekçesinin görev nedeni ile reddi ve adli yargı görevli ise davanın görevli hukuk mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir. İdari Yargının görevli olması "dava dilekçesinin yargı yolu yanlışlığı nedeni ile reddine" karar verilmesi gerekir. İdari Yargı görevli ise gönderme kararı verilemez.

5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 1. maddesi uyarınca İş Kanununa göre işçi sayılan kimselerle işveren veya işveren vekilleri arasında iş akdinden veya iş Kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıklarının çözüm yeri iş mahkemeleridir.

Davacının dışarıdan ücretli usta öğretici olarak görevlendirildiği, davacıya ücretlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları kanununun 89.maddesine uygun olarak Bakanlar Kurulunca çıkarılan kararlar uyarınca Maliye Bakanlığınca belirlenen ders ücretleriyle ödendiği anlaşılmaktadır. Davacının sosyal güvenlik hukuku yönünden Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamında olması iş sözleşmesi ile çalıştığını göstermez. (Samsun BAM 8. HD 16/01/2023 tarih 2022/1147 E. 2023/36 K. Yargıtay 9. HD 2022/8928 E 2022/12290 K, Samsun Bam 7. HD 2022/1127 E. 2022/1048 K.)

Görevle ilgili düzenlemeler kamu düzenine ilişkin olup, taraflar ileri sürmese dahi yargılamanın her aşamasında re'sen gözetilir. Taraflar da yargılama bitinceye kadar görev itirazında bulunabilirler. Görev itirazı yapılmamış olsa bile re'sen mahkeme, ilk önce görevli olup olmadığını inceleyip karara bağlamalıdır.

Yargılamanın sürüncemede kalmaması adına resen celse arasında dosya incelenmiş ve somut olayda davacı ile davalı arasında iş sözleşmesi bulunmadığı anlaşılmıştır. Taraflar arasındaki ilişkinin statü hukukuna tabi olduğunun kabulü gerekir. Aradaki hukuki ilişki iş sözleşmesi, bir başka anlatımla işçi-işveren ilişkisi olarak nitelenemez. Açıklanan nedenlerle uyuşmazlığın çözüm yeri idari yargı olduğu anlaşılmış yargı yolunun caiz olmaması nedeni ile davanın usulden reddine karar verilerek Türk Milleti Adına karar vermeye yetkili ve görevli Vezirköprü 1. Asliye Hukuk Mahkemesi olarak ve İş Mahkemesi sıfatı ile aşağıdaki şekilde hüküm tesisi yoluna gidilmiştir.

6100 sayılı HMK'nun 114 ve 115. maddeleri uyarınca dava konusu uyuşmazlığın idari yargının görev alanına girmesi, yargı yolunun caiz olmaması nedeni ile dava dilekçesinin USULDEN REDDİNE..."

3. Davacı vekili bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Samsun 1. İdare Mahkemesi 04/04/2024 tarih ve E.2024/288 sayılı kararı** ile, davanın 2577 sayılı Kanun'un 14/3-(a) ve 15/1-(a) maddeleri uyarınca görev yönünden reddi gerektiğine, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Olayda, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı eğitim kurumlarında (Halk Eğitim Merkezlerinde) 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4. maddesi kapsamına alınmaksızın usta öğretici olarak istihdam edilmiş olan kişilerin çalışma sürelerine ilişkin

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden phQMAVg - PgVSFRk - kRz25F1 - QJUl4I= ile erişebilirsin

kıdem (iş sonu) tazminatı ile yıllık izin ücreti ödenmesi isteminden doğan uyuşmazlıklara ilişkin davalarda çıkarılan yargı yolu (görev) uyuşmazlıkları üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından, davacı ile idare arasında bir hizmet ilişkisi kurulduğu, talep edilen tazminatların İş Kanunu'ndan kaynaklanan haklardan olduğu dikkate alındığında, uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu yönünde verilmiş olan kesin nitelikte çok sayıda kararın bulunduğu, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 1, 16, 21 ve 25. maddeleri gereği adli ve idari yargı mercileri arasında görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili olan Uyuşmazlık Mahkemesi'nin süreklilik (yargısal içtihat) arz eden bu kararlarının bakılan davada da dikkate alınması gerektiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ile dava dosyası bir bütün halinde değerlendirildiğinde; davacı ile davalı idare arasında geçici bir hizmet ilişkisi kurulduğu, talep edilen iş sonu tazminatı ile yıllık izin ücreti bedellerinin İş Kanunu'ndan kaynaklanan parasal haklara yönelik olduğu dikkate alındığında, uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmaktadır.

Nitekim, benzer davalarda çıkarılan görev uyuşmazlığı üzerine, davanın adli yargı merciinin görevinde olduğuna dair Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün 21/03/2022 tarihli ve E:2022/126, K:2022/168 sayılı; 21/03/2022 tarihli ve E:2022/88, K:2022/158 sayılı; 21/03/2022 tarihli ve E:2022/85, K2022/157 sayılı; 21/03/2022 tarihli ve E:2022/33, K2022/156 sayılı kararları da bu yöndedir..."

5. Samsun 1. İdare Mahkemesince 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun, 01/10/2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 106. maddesi ile yürürlükten kaldırılan 2. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Bir hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılanlar bu Kanun'a göre sigortalı sayılırlar."

7. 506 sayılı Kanun'un *"Uyuşmazlıkların Çözüm Yeri"* başlıklı mülga 134. maddesi şöyledir:

"Bu Kanun'un uygulanmasından doğan uyuşmazlıklar, yetkili iş mahkemelerinde veya bu davalara bakmakla görevli mahkemelerde görülür."

8. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun *"Tanımlar"* başlıklı 3. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Bu Kanunun uygulanmasında;

...

6) Sigortalı: Kısa ve/veya uzun vadeli sigorta kolları bakımından adına prim ödenmesi gereken veya kendi adına prim ödemesi gereken kişiyi,

...

ifade eder.

..."

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden phQMAVg - PgVSFRk - kRz25F1 - QJUl4I= ile erişebilirsin

9. 5510 sayılı Kanun'un 79. madde ile başlayan 4. kısmında, primlere ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

10. 5510 sayılı Kanun'un "*Uyuşmazlıkların çözüm yeri*" başlıklı 101. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür."

11. 4857 sayılı İş Kanunu'nun *"Amaç ve kapsam"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı işverenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenlemektir.

Bu Kanun, 4 üncü Maddedeki istisnalar dışında kalan bütün işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine ve işçilerine faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.

İşyerleri, işverenler, işveren vekilleri ve işçiler, 3 üncü maddedeki bildirim gününe bakılmaksızın bu Kanun hükümleri ile bağlı olurlar."

12. 4857 sayılı Kanun'un 8. maddeyle başlayan "*İş Sözleşmesi, Türleri ve Feshi*" başlıklı İkinci Bölümünde kıdem tazminatı, ücretli izin, bildirim süresinden kaynaklanan yükümlülük ve haklara ilişkin hususlara yer verilmiştir.

13. 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun "*İş mahkemelerinin kuruluşu*" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"(1) İş mahkemeleri, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun olumlu görüşü alınarak, tek hâkimli ve asliye mahkemesi derecesinde Adalet Bakanlığınca lüzum görülen yerlerde kurulur. Bu mahkemelerin yargı çevresi, 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun hükümlerine göre belirlenir.

(2) İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde iş mahkemelerinin birden fazla dairesi oluşturulabilir. Bu daireler numaralandırılır. İhtisaslaşmanın sağlanması amacıyla, gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak, daireler arasındaki iş dağılımı Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenebilir. Bu kararlar Resmî Gazete'de yayımlanır. Daireler, tevzi edilen davalara bakmak zorundadır.

(3) İş mahkemesi kurulmamış olan yerlerde bu mahkemenin görev alanına giren dava ve işlere, o yerdeki asliye hukuk mahkemesince, bu Kanundaki usul ve esaslara göre bakılır."

14. 7036 sayılı Kanun'un "*Dava şartı olarak arabuluculuk*" başlıklı 3. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır."

15. 7036 sayılı Kanun'un *"Görev"* başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"(1) İş mahkemeleri;

a) 5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemiadamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden phQMAVg - PgVSFRk - kRz25F1 - QJUl4I= ile erişebilirsin

Borçlar Kanununun İkinci Kısmının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına,

b) İdari para cezalarına itirazlar ile 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamındaki uyuşmazlıklar hariç olmak üzere Sosyal Güvenlik Kurumu veya Türkiye İş Kurumunun taraf olduğu iş ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklara,

c) Diğer kanunlarda iş mahkemelerinin görevli olduğu belirtilen uyuşmazlıklara, ilişkin dava ve işlere bakar."

16. 7036 sayılı Kanun'un "*Geçiş Hükümleri*" başlıklı geçici 1. maddesi şöyledir:

"(1) Mülga 5521 sayılı Kanun gereğince kurulan iş mahkemeleri, bu Kanun uyarınca kurulmuş iş mahkemeleri olarak kabul edilir. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış olan davalar, açıldıkları mahkemelerde görülmeye devam olunur.

(2) Bu Kanunun dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümleri, bu hükümlerin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla ilk derece mahkemeleri ve bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtayda görülmekte olan davalar hakkında uygulanmaz.

(3) Başka mahkemelerin görev alanına girerken bu Kanunla iş mahkemelerinin görev alanına dâhil edilen dava ve işler, iş mahkemelerine devredilmez; kesinleşinceye kadar ilgili mahkemeler tarafından görülmeye devam olunur.

(4) İlk derece mahkemeleri tarafından bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen kararlar, karar tarihindeki kanun yoluna ilişkin hükümlere tabidir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

17. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 04/11/2024 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, idare mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

18. Raportör-Hakim Gülay DOĞAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

19. Dava, davacının Vezirköprü Halk Eğitim Merkezinde usta öğretici olarak çalışmakta iken, emeklilik nedeniyle iş akdinin son bulduğunu belirterek, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere 20 TL kıdem tazminatı, 20 TL ihbar tazminatı ve 20 TL yıllık ücretli izin alacağının faizi ile birlikte davalıdan tahsili istemiyle açılmıştır.

20. Davacının, idareyle arasında bir hizmet ilişkisi kurulduğu, talep edilen alacaklarının İş Kanunu'ndan kaynaklanan haklardan olduğu dikkate alındığında,

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden phQMAVg - PgVSFRk - kRz25F1 - QJUl4I= ile erişebilirsin

uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

21. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Samsun 1. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile, Vezirköprü 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin (İş Mahkemesi Sıfatıyla) 20/02/2023 tarih ve E.2022/58, K.2023/50 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A.Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Samsun 1. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Vezirköprü 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin (İş Mahkemesi Sıfatıyla) 20/02/2023 tarih ve E.2022/58, K.2023/50 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

04/11/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Nilgün	Doğan	Eyüp
GÜLEÇ	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden phQMAVg - PgVSFRk - kRz25F1 - QJUl4I= ile erişebilirsin